

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajkért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Szent Pál apostol tana a megszentelő malasztról.

(Vége).

3. Midőn az ember a megigazulás folyamatában Krisztusnak előképe szerint az ő ereje által a bűnnek meghal és az igazság élete jut neki osztályrészüll, (Rom. 6. 1, 6, 7, 1—6.) mint már fentebb kifejtettük, felszabadul az ember a törvénynek nyüzgő igája és halálhozó hatalma alól. (Kor. 1 L. 15, 56.) A kegyelem biztosítja számára a bűn rabszolgaságától megszabadulást. (Rom. 6, 14. 18. 22.) Ő ezentul Istennek boldogító örök üdvöt szerző szolgálatába áll, szóval az igazság szolgája lesz. A megszentelő kegyelem, mely ekként mintegy új életnek csirája, öntetik beléje, magvát, termékeny gyökerét képezi egy Istennek tetsző életnek. A lélek isteni erőt nyer ezen kegyelem által s szabad használat folytán élet-erős fává növekedik s az örök életre gyümölcsöket terem, vagyis képessé lesz az ember igazi »jó cselekedeteket« vinni véghez, melyekhez, mint a kegyelem és az emberi akarat gyümölcsseihez — mint az isteni parancsok teljesítéséhez, mint oly cselekedetekhez, melyek Krisztus törvényével megegyeznek — fenséges ígéretek vannak fűzve. Ily tettek a szívből jönnek, melyben a szeretet által tevékeny hit lakik. Ezért mondja az apostol is: a szeretet a törvény betöltése (Rom. 13, 10.)

Hogy a kegyelem ezen megszentelő állapotában megmaradhassunk, vagyis, mint szt. Pál mondja, hogy Isten előkészítése szerint a jó cselekedetekben járjunk, s hogy ekként bennök gazdagok legyünk s ezzel jövő boldogságunk alapját megvessük (Tim. 1. L. 6, 18.) bizonyos erényekben kell gyakorolnunk magunkat. Különösen a hit, remény és szeretet erényei-

nek gyakorlását ajánlja az apostol; (Kor. 1. L. 7, 19. Kol. 1, 4. Thess. 1. L. 2. L. 1, 3.) a test kívánóságainak keblünkbeli való kiirtását (Rom. 8, 13.) szóval lélek szerint kell élnünk, mert mind a kik Isten lelkétől vezéreltetnek, azok az Isten fiai. (Rom 8, 14.)

Az ily állapotban véghez vitt cselekedetek az örök boldogságot szerzik meg számunkra. De ezért az ember magának mitsem tulajdoníthat, mert ezen cselekedetek értéküket és becüket Krisztus kegyelméből nyerik; s így az embernek egész üdve a hit kezdetétől egész az Isten boldogító látásáig a kegyelemnek műve, gyümölcse, jóllehet annak tökéletes befejezése az ember szabad közremunkálását a kegyelemmel igényli. *)

Azonban ezzel a cselekedeteknek még nem tulajdonítunk szentséget, habár a boldogság a jó cselekedetek által gyümölcsöző hitélet feltételéhez kötött birtok; de azt sem mondjuk, hogy e cselekedetek oly érdemmel bírnak, miként Isten csakugyan kötelezve van értök az örök boldogsággal ajándékozni meg az embert; hanem csak is azon magasabb irányt jelöljük ki, melyen az embernek az örök boldogság utáni kiolthatlan szomjában haladnia kell, s hogy ekként az örök boldogság nem egyéb, — mint egy az élet versenyharczában nyert koszoru, egy Istentől megígért jutalom, kegyelem és érdem egyszersmind. (V. ö. Rom. 10, 17. Thess. 2. L. 1, 5. Tim. 1. L. 6, 11. stb. Zsid. 4; 10; 12, fejezeteket.)

De mi mást jelentenének is az apostol ama szavai »jó harcot harcoltam, a futást elvégeztem, a hitet megtartottam; végezetre eltétetett nekem az igazság koronája, melyet megad nekem ama napon az Ur, az igaz bíró, nem csak nekem pedig, hanem

1) V. ö. Sim i. m. 199. s köv. old.

azoknak is, kik szeretik az ő eljövetelét, (Tim. 2 L. 4, 7, 8. V. ö. Kor. 1. L. 9, 24.) mint azt, hogy az embernek folytonosan küzödni kell az örök életért, s jóllehet kiki cselekedetei szerint (Kor. 1. L. 3, 8.) nyeri a jutalmat tehát nem egyenlő mértékben, hanem némelyek fényleni fognak az égben mint a nap, mások mint a hold vagy csillagok (Kor. 1. L. 15, 41.) . . . s daczára, hogy Krisztus az utolsó napon a keresztény felebaráti szeretet művei szerint ítél meg mindnyájunkat (V. ö. Thess. 2. L. 1, 4 skol.): azért az ezek által szerzett érdem mégis Isten ajándéka marad, azaz jutalomraméltó jellegök szemben az örök boldogsággal nem annyira a szabad akarat nyilvánulásából ered, mint inkább Isten kegyelme az, mi értéküket, becsüket a mennyieiek iránt neve-li! . . . A kegyelem és szabad akarat közötti viszonyról majd más alkalommal!

Balogh I.

A s.-kőröspataki r. kath. plébánia története.

Visszaállításának százados évfordulója
alkalmából közli Király János.

(Folytatás.)

Fülöp Márton a székely huszár-ezred káplányává neveztetvén ki a s.-szentgyörgyi curatia (ma plébánia) vezetésével megbízott. Antalfi Ferencz 1824—1827 és Balog József 1827—29-ig terjedő lelki pástorkodásaik alatt feljegyzésméltó az árkosi kápolnának, mit még Fülöp Márton megkezdett volt, bevégzése iskolaépítés, a kerítés észak-keleti részének felemelése, valamint oltárunknak 1827-ben 1100 Rftal történt megfestése.

Angyal Ignácznak, ki egyébiránt csak 1829. november 6-tól 1831. február 3-ig volt e plébánia administratora, lekipásztori működése semmi emlékezetet nem mutat fel. Király Ferencz, kinek helyét Bodrán Angyal váltotta fel, szintén csak két évig, 1833-ig lelkészkedett, s a mint maga megjegyzi, valószínűleg elődjének figyelmetlen gazdálkodása folytán semmire jött ugyan, hanem azért hiányt nem szenvedett, a gróf Kálnoky-ház, legkivált báró Józsika Borbála angyal-lelkü grófné és gróf Kálnoky Ádám magas özvegyének kegyeiből élelemmel és egyéb kellékekkel bőven ellátatván. 1831-ben Kőröspatak községe Kálnokkal szemben elvesztvén pörét, bizonyos „convictiva summának” lefizetése céljából kénytelen volt az ugynevezett Vadas óránál 950—960 □ öl területű malom építésre alkalmas helységet elérverezni. Ez 506 Rft 13 krért gróf Kálnoky János lovasgeneralisnak került ily módon birtokába, de melyet említett öszezgen Király Ferencz plébános Molnár András számára vásárolt meg úgy azonban, hogy utóbbi magát és utódait hálálul arra kötelezte, hogy malmot építve a szom-

bati vámat a s.-kőröspataki rom. k. plébáncsnak kész-örömet átengedi. Élvezték is ezt a plébánosok egész a 70-es éveikig részint vámul bejött gabonában, részint a malomtulajdonos által ajánlott lisztben, midőn a malom vásárlás utján Sorbán Ferencznek menvén birtokába, ő e kötelezettséget szerződvényére hivatkozva megtagadta s még perrel sem sikerült őt annak teljesítésére bírni, mely miatt a lelkész ma ebből semmi jövedelmet nem huz.

Király Ferencz egyike volt Kőröspatak buzgó tevékenységű lelkészeinek; igen kár, hogy a betegeskedés s ennek következtében már 1833. november havában bekövetkezett halál e jóindulatu pap munkás életének véget vetett s így több eredményt nem mutatott fel. Kora halála után egy év és csaknem két hónapig, hogy itt tulajdon lelkész lett volna, annak nyomára nem akadok, mert Orbán István 1834. october elején kezdette meg itteni működését, kinek 1839-ig tartó lelkészkedése alatt leginkább az 1837-ik év szomorúan nevezetes, amenyiben ez év január 3-a esti 9 óra-kor támadott heves földrengés következtében a szép virágzásnak indult hitközség — noha előbbi évben javította ki — templomának majdnem romjaival maradt. Hála Istennek azonban a . . . mégsem lett használhatlanná, de a torony csucsától legm'lyebb alapjáig olyan sérüléseket szenvedett, hogy nem csak haszonvehetetlen lett, hanem, hogy a hiveket és a templomot is folytonos összezuzással ne fenyegetse, később 1857-ben le kellett szedni.

Orbán Istvánt a főpásztori intézkedés 1839. sept. 25-én a csik-mindszenti lelkészi állomásra s helyébe ugyanakkor Kőröspatakra Kapcza Jánost azelőtt székely-kereszturi lelkészt küldötte. A kedves kedélyű, élénk, szikrázó humoráról messze körben ismert, soha senkit nem sértő s mégis a társaságot, melyben résztvet, mindig vidám haugulattal tartó „Kapcza bácsi” főuraink között, k. . . magukhoz emelték, úgy mint e község polgárai közt, hol megfordult s a legszegényebbek konyháiban, hová mint a vigasztalás papja beszállott: úgy alkalmazzák magát, hogy mindazoknak becsületét kiérdemelt: mindezeknek tiszteletét és ragaszkodását annyira megnyerte, hogy ma is nem csak azok, kik személyesen ismerték, hanem azok gyermekei is hálás tisztelettel adóznak emlékének. Mint olyan, ki mindenkinek minden kívánt lenni, nemcsak jótanács-csal szolgált mindazoknak, kik hozzá fordultak, hanem katonai méltóságok, hivatalok és magas befolyásos egyénekekkel magát érintkezésbe tévén, rajtok bármi módon segíteni törekedett, miért nemcsak Kőröspatak, hanem az egész vidék kiválóan tudta becsülni őt. Ily szerencsés modoru pap az itteni nehéz körülmények között, hol a protestansoktól minden oldalról körülvéve a lelkész missionarius gyanánt működik — a katolikus ügynek csak előnyére lehetett, szent vallásunk tanainak sokakat megnyervén. Kétszer, 1842-ben april 14-én esetlegesen támadt tűz következtében, 1848. szándékos gyújtás miatt lett minden gazdasági épülete, eszközök, lovai és barmaival együtt a lángok

martalékává, mikor a kántori épületek is — a ház még 1824-ben szintén elégett volt — elhamvadtak. Ritka buzgalommal építette mindezeket csakhamar fel, noha az utóbbi építésről azt jegyzi meg, hogy „biz az sok perpatvarral történt.“

Nem mellőzhetem hallgatással azon valóban sokszoros jótéteményt, a melylyel a báró Józsika család lelkes sarja, Józsika Borbála, Kálnoky János grófné, a most élő Imre és Felix gróf urak áldott jószivü anyja templomunkat elhalmazta. Ő még Király Ferencz idejében egy ma is meglevő drága pluvialét ajándékozott, 1855. egy másodikat; daczára, hogy az utóbbi időkben Bécsben tartózkodott, e nagy távolság — kivált akkori időben — legkevésbé akadályozta őt abban, hogy nemes szive folyton templomunkkal legyen; úgy, hogy alig van sora e plébánia történetének, a melyben, a míg élt, értékesebbnél értékesebb adományai ne lennének megörökítve. Bécsben aluszsa a holtak csendes álmát. Legyen áldott emléke, s könnyü a föld drága porai felett!

(Folyt. köv.)

T A R C Z A.

Merengés.

Homály borong a mult felett;
Szivem sokról feledkezett;
De a boldog gyermekévek —
Emlékemben ma is élnek!...
És azt juttatják eszembe:
Visszatérni be jó lenne!...
Hej! de annak immár vége,
Mégis édes az emléke!...
Mint leégett csonka torony —
Olyan vagyok azt gondolom..!
Megégett a fehér galamb..!
Leolvadt a szép kis harang..!
A templom is roskadozik;
Fala széthull, bomladozik!...
Ámde az mind fölépülhet,
A harang is megcsendülhet —
Csak a szegény fehér galamb —
Nem hallja már: gilimb-galamb!
Eltűnt boldog gyermekkorom —
Te vagy elégett galambom!...
Kondulj, kondulj te bus harang!...
Zugjad, bugjad: gilimb-galamb!

V. Cs. 7.

Csik vészes napjaiból.

(Történeti beszély.)

Az Ur 1694-dik évét irták akkor. Erdély ez anynyit zaklatott kis ország, melynek minden talpalatnyi földje a honfiak piros vérével van megtermékenyítve, a megpróbáltatások színterévé lenni még meg nem

szünt. A Bethlen Gábor fényuralma alatt felvirágzott ország majdnem a véginségre jutott utódai alatt. Török, tatár, német, vallon s a pártviszály váltakozva szívák az ország életerejét; a virágzó városok romba dőltek, a nép földönfutóva lett, hegyek, barlangokba menekült vagy rabszija füzve idegen országokban epedő honvágy áldozata lön. Azonban a török hatalom fénye is mindinkább elhomályosodott, Leopold győzelmes fegyverei kiszoríták a döllyfös Ozmánt magyarországi birtokaiból, sőt Erdélyben is tulsulyra emelkedett a német befolyás és I. Apafy Mihály halála után tökéletesen Leopold birtokába jutott. De a török sem nézte tétlenül, befolyásának és főnhatóságának visszaszerzésére mindent megkísértett, felhasználván még a Tököly-féle lázadást is.

Az 1694-ik évben a magyarok által annyira kedvelt Veterani tábornok volt Erdély kormányzója. A nagyvezér már 1693-ban beütést tervezett Tököly tanácsára Erdélybe, de értesülvén erről Veterani, készen állott elfogadására. Kémei által tudósíttatván a nagyvezér, hogy tekintélyes védsereg gyült össze, elhalasztá a tervezett beütést. De a lázas izgalom, mit a tervezett beütés híre előidézett, nem csendesedett le. A sokat szenvedett kis haza előre remegett a pogány vendégektől, hiszen csordultig volt telve a keserűség pohara. Nem volt család, melynek kebeléből nem hiányzott volna egy-egy szeretett tag, vagy a harcok között lelve halálát vagy rabszija füzve a tatárok között zsarnok pogányok kinzó ostorai alatt sorvadván el; nem volt község, mely a harcok nyomait szédült, leégett házaiban, koldusbotra jutott lakóiban nem tűntette volna fel.

A székely nép érzé különösen a harcok nyomorait. Ez erőteljes a honszeretettől lángoló faj mindig készen állott életét, vagyonát feláldozni a honért; erről tanuskodik minden talpalatnyi föld a hazában, de kiváltképen a székelyföld kies térei. Hányszor kalandozott azon török, tatár tengernyi hadával, hányszor állítá meg e székely nép diadalmenetében, hány meg hány a történelem által aranybetűkkel fölvéssett tettek volt az tanuja!?

Elbeszélésünknek színtere a természet által annyira pompával megajándékozott „Árkádiája“ honunknak: Csik. A minden oldalról óriási hegyekkel bekerített vidék egy búbajos képet tár előnkbe. Udvarhely felől az ősz Hargita fenyő koszoruzta bérceivel s háromszoros örök fehér ormaival. Majd tovább a görgényi havasok s a Hargitát Gyergyó hegyeivel összekapcsoló trachit csucok. Kelet felől az Erdélyt Oláhországtól elválasztó „ló“ havasok. E tündéres völgy közepette kigyózdik Erdélynek a Maros után legnagyobb folyója az Olt. Mindenütt, merre szemünk elhatnak, virágzó falvak terülnek el barátságosan intve a vándor elé. Boldog kis ország még boldogabb lakói, az ősi székely jellem és erkölcsök hazája.

E kis világ egyik szép részéhez vezetjük olvasóinkat. Ha a Nagyerdő keleti oldalán fekvő „Foglalás“ tötöről lenézünk, igazó kép tárul előnkbe. Szemben óri-

ási gulaként magaslik a Nagy-Somlyó, a keresztekkel tarkázott Kis-Somlyó s ennek tövében a Székelyföld kegyhelye Csik-Somlyó kéttornyú templomával. Somlyó már a XIV-ik században virágzott s miután a szt. Ferencz-rendiek ide letelepültek, egészen a legujabb korig a katholicismus legszilárdabb bástyája s a Székelyföld Athéneje lön. Igen, a katholicismus legszilárdabb bástyája, mert míg majdnem az egész ország elantorodott ősi hitétől, addig innen terjedt el a visszahatás, melynek eredménye a katholicismusként a belső Székelyföldön törhetlen uralma lett: igen, a Székelyföld Athéneje, mert Erdély gyásznapijában, midőn török, tatár, ellenség, pártviszály egyaránt törekedett sivatag-gá tenni e hont: a szerzetesek szentelt csarnokaikból sohasem engedék kiverni a tudományokat; a muzsák a fegyverzörgés közepette is menhelyet találtak falaik között.

A már említett török beütés híre nagy rémülettel töltötte el Csik lakóit; remegve várák a csapást, de szerencsére az 1693-dik évben nem valósult meg; ámde fájdalom! az e miatti öröm még korai volt, mert a következő 1694-ik év vészteljes lett Csikra nézve.

*
*
I.

T a n á c s k o z á s a z á r d á b a n .

Február volt; a földet vastag hólepel fődé, a hegyormok óriási fehér oszlopokhoz hasonlóan ott magaslottak, mintha emlékkövei lennének az eltemetett termézetnek. Szomoruan röpkedtek a kicsiny madárkák; hiszen a tél hava elfödé előlök édes anyjok — a föld kebelét s nem engedé, hogy tápot nyújtson éhező és didergő szárnyasainak. Amott egy nyul ballag, óvatosan közeledve az emberi lakok felé; a szükség legyőzé félelmét, az ember közelébe mer lopódnai, hogy kinzó éhségét valamiképpen lecsillapithassa. A házak kéményei füstölögnek s a nép foglatatoskodik az „élet“ körül. Jelöl annak, hogy a szorgalom egyik kedves tulajdonsága. Ott magaslik az ódon templom is s a nép épen most oszlik szét a miséről. Azonban a termézet által annyi vidámság- és életkedvvel megajándékozott nép most hallgatag, szorongó félelem ül arcvonásain.

A kolostor századok által barnított falaival ott áll előttünk. Csöndes most a muzsák csarnoka s a máskor pajkos fiatalság zajától visszhangzott termék üresen konganak. Az egész épület kihaltnak tetszik; az atyák cellái bezárva, magányosan állanak busongva lakóik után. A déli szárny egy kis szobájában imádkozik, térdelve a boldogságos Szűz képe előtt, egy férfi. A hosszú fekete talár kijelenti, hogy a sz. Ferencz tiszteletreméltó fiainak egyikéhez van szerencsénk. Az imádkozó arcza mennyei szelidségtől sugázzik s míg ajka imát rebeg, a szeméből áradó könyvek a mély megilletődés és bensőség jelvényeiként ragyognak. „Mégváltónk anyja“ így susog a szerzetes „vesd szemeidet sokat szenvedett hivedre, ne engedd a hazát vad pogány irtalmat nem ismerő keze alatt elvérzeni.

Évszázadokon át mentő karjaiddal oltalmazál minket, azért mindig áldva magasztalt e nép; ezer meg ezer ajk rebegé bizalommal nevedet szentelt falaink között; e bizalommal, édes reménnyel távozott el onnan; mert jól tudá, hogy oltalmad hatalmasabb a seregek fegyvereinél. Szent Atyánk! bűneink elhatalmasadának fölöttünk, de te légy kegyes, ne vond el pártfogásodat tőlünk, ne engedd e népet vad pogány rabigájába jutni!“

Elhangzott az ima s a szerzetes még egy esedező pillantást vetve az ég felé felemelkedett térdelő helyzetéből. Termete közép magasságu volt, szelidség honolt arcvonásain férfias szilárdsággal vegyülve. A szoba butorzata nagyon egyszerű, a bold. Szűz Mária és szt Ferencz képei között ott magaslott a falon egy kis ébenfa keresz; durva faragásu asztal s székek egészíték ki a szoba butorzatát.

A szerzetes egy kis ideig elmélkedve járkált a szobában; majd bezárván maga után a kis cella ajtaját, a nagy „refectorium“ felé irányzá lépteit, honnan zajos hangok hallatszának feléje. Alig lépett le a néhez, vassal bevont ajtón, meglepő kép tárult szemei elé. A terjedelmes szoba majdnem tömve volt nehéz fegyverzetű férfakkal: az egyszerű lófőszékelytől a hatalmas székely nemesig minden rend képviselve volt.

A hosszú tölgyfa-asztal homlokzatán egy a férfiak alkonyán álló nemes arcvonásu férfiú ült. A sebhely homlokán elárulá a harcok edzett fiát, míg parancsoló tekintete, büszke magatartása bizonyos felsőbbiséget kölcsönzének neki. E férfi Xantus Benedek csiki királybiró, ki annyi év óta önfeláldozó buzgalommal viseli a királybirói nehéz tisztet. Osztatlan szeretetét bírja ő a népnek. Jobbról mellette egy deli magatartásu ifju ül; arcvonásai nemesség- és érzelmességéről tanuskodnak. Drága szövétü mente földi vállait, míg kardja markolatán drágakövek csillámlanak. E fiatal férfiú gr. Kálnoky Ádám a háromszéki királybiró fia, ki fiatalága daczára, az akkori nehéz időkben már több harcban vett részt s a nép által hős gyanánt magasztaltaték. Mellette egy napbarnította marczona kinézésü férfiú áll a székely köznemesek öltözetében; magas termete, széles vállai óriási erőről tanuskodnak. Ez Lestyán Miklós széles Csikban erejéről és bátorságáról ismeretes köznemes. Mellette egy férfiú ül egyszerű zsinóros zekében; hosszú fehér fürtjei, becsületes, nyílt arcza első tekintetre bizalmat gerjesztenek. Ambrus Istvánhoz Cs.-Somlyó nemzetes birójához van szerencsénk ő benne. A szobában mintegy harmincz egyén lehetett jelen. Komor szomorúság uralkodott a gyülekezetben.

A belépő szerzetes nyájasan üdvözlé a jelenlevőket s elfoglalván a számára fentartott helyet szólani kezdett: „Nemzetes urak, kedves sorsosaim! Majdnem szükségtelen kegyelmetek előtt említenem amaz okot, a miért ide összegyülekeztünk. Isten reánk küldé sújtó ostorait, a vadpogány betört szerencsétlen hazánkba; rablás, gyilkolás és lángtenger mutatja nyomdokát. Mindenünköl kifosztva, szüzeink elrabolva, nőink meg-

becstelenítve, férfaink rabszija füzve! Szt.-Mihály, Szépviz, Sz.-Miklós, Vacsárcsi, Borsova égigmagasló lángjai messzi téren megvilágíták a sötét éjszakát, szerencsétlen lakóinak jajkiáltásai hozzánk is elhatottak.“

(Folytatás köv.)

Kisebb közlemények.

— XVIII. választmányi gyűlés, mely tartott 1881. június 1-én. Jelenvoltak: Biró B, alelnök, Nagy I. kanonok, Straubert Ö, Szentmiklós J, Pál I, Cserni B, Soó G, Rancz J, Könczei S, Barabás G, Csiszér J. vál. tagok, Avéd J, pénztárnok, Fogarasi J. ellenőr, Tódor J. társ. titkár.

1. Alelnök Biró B. szívélyesen üdvözli a választmányt, s fáradozásában kitartást, munkásságára isteni bő malasztot kér.

2. A legutóbbi választmányi, valamint a közbejött évi rendes közgyűlés jegyzőkönyvei hitelesítettnek.

3. Alelnök fölszólítja az I, II. szakosztályok elnökeit, hogy a véleményes bírálat végett áttett pályamunkákról jelentéseket terjeszszék be. Mire mindkét sz. o. elnök a kívánt véleményes jelentést az üléseikről fölvetett jegyzőkönyvi kivonatokban beterjeszti a mint következnek: a) Jegyzőkönyv, mely felvétel Károlyfehérvárt az erdélyi irodalmi társulat első szakosztályának 1881. május 15. és 22-én tartott üléséből. Jelenvoltak Dr. Tódor József elnök, Biró Béla, Straubert Ödön és Pál István időszerűleg jegyző. Tárgy: Olvstatott: „Népünk uralkodó hibái, s a hibák gyógyszerei tekintettel különösen a vallási közömbösség, iszákosság, káromkodás, babona, s ezekből származó erkölcsi és anyagi süllyedésre“ című s „Van még e népnek annyi lelke, hogy felemelje magát poráól“ (Tárkányitól) jelíges pályamunka. Az Előszó és Bevezetés után szól szerző I. A vallástalanság, vallási közömbösségről. — II. Az államok tulakoposai, vallási kultur-harcz- és polgári párosodásról. — III. Vadházasságok és házasságtörésektől. — IV. A szabaddömivességről. — V. Az iszákosságról. — VI. As ünnepek megszenteltetéséről. — VII. Az istenkáromlásról. — VIII. A hamis eskü, hamis tanuság és esküszegésről. — IX. Az uszorráról. — X. A párbajról. XI. Az ón-viaszöntés, kártyavetés, boszorkány, lidércz-kisértetekről. XII. A korteskedésekről, melynek a vége teszi a „Zárszót.“

Már ezen czimrészletek is eléggé mutatják, hogy szerző összetévesztette a népet a nemzettel, a kitűzött tételt félre értve nem oldotta meg. Részben oly dolgokról ír, miket a nép nemhogy nem gyakorol, de azt sem tudja rólok, hogy léteznek-e. Nem hibákról, hanem bünökről nem annyira értekezik, mint inkább azoknak fogalmi meghatározását mellőzve némely fajta egyházi szónokoknál annyira otthonos veszekedési hangon sohajtozik, a népéletből szedett ismereteit alig értékesítve benne. A mely dolgok az egyházi beszédeknek tárgyát képezhetik, azokról nagy bőségben ott-

honiasan áradozik, de az ő maga kigondolta hibáknál már terméketlen. Dolgozata elég sötét még igen terjedelmes, de ezen terjedelmessége mellett mégis annyira sivár, realis érték nélküli, hogy leszámítva ily hosszú munkában okvetlenül előfordulni szokott kevés jó részletet: még egy egész czímet sem tud a szakosztály a darabos, bombasztikus irányban gyakori ildomtalan felkiáltásokkal megtömött, minden rendszer nélkül, felütnő gyakori ismétlésben szenvedő dolgozatból a „Köz-művelődés“-be csak mutatványul is ajánlani, s már ezen általános észrevételek után is annál kevésbbé véli díjazhatónak. Tódor József sz. o. elnök. Pál István sz. o. jegyző.

— Határozottatott: hogy a választmány a bíráló bizottság véleményét elfogadja, és miután abból szon meggyőződésre jutott, hogy a pályamunka több tekintetből nem felel meg a föltételeknek, a díjt jelen pályamunka szerzőjének ki nem adja. Szerző pedig a társ. lap utján fölszólítatik, hogy egy névtelen levél közvetítésével nyilatkozzék, ha kívánja-e a kedvezőtlen bírálat daczára, a nevét rejtő jelíges levélkét felbontatni, hogy annak alapján, már előbb kifejezett szándéka szerint mint évi köteles munkálatot elfogadhassuk?

b) Jegyzőkönyv, mely felvétel az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat második szakosztályának 1881. május 15-én tartott gyűlésén.

Jelen voltak Csiszér János elnök, Soó Gáspár és Rancz János.

Olvastatott: „Az alkotmányos élet falun“ cz. pályamű.

Szerző elég korszerű és tanulságos tárgyat választott a kidolgozásra, melynek kifejtése és sok morált tartalmazó leírása 17 írott ivre terjed. Erős katolikus szellem lengi át az egészet, melynek gyakorlati élesztője s diadalra juttató hőse az ifju Ebháti hü alakban állittatik az olvasó elé határozott s a közjó előmozdítását őszintén munkáló jellemében. — A felkarolt tárgy egyes részeinek rajzolásában követett elhűség; az események lefolyása, egymásba szövődése s történeti kapcsolata, valamint az előforduló személyek jellemzése és az egésznek egybefüggő lebonyolítása érezteti az elbeszélés iránti érzéket, mi a tisztult izlés által fejlik idővel.

E munkában sok homályos és zavartképu hasonlat, szövevényes, fásasztó mondatszerkezet, a kor erkölcsi romlottsága fölött kitörő panaszok, korholások, szünetlen és annyszor ismétlődő kifakadások fordulván elő, főképen az első felében, hogy zsbasztólág és unalmasan hat az olvasóra. A mondatok benne oly hosszúra nyulnak, hogy az összekötő értelmet a sok közbevetett mondat miatt nem bírván megfogni, álomba merül a figyelemben kifáradt lélek. Irálya általában középfokot tart az irodalmi fensőbb izlés és népiesség határai között úgy, hogy inkább korrajz, mint elbeszélés színezetét hordja magán.

Egészben véve ezen elbeszélés dicséretre érdemelti íróját nemcsak a szorgalom, hanem a tárgy erköl-

csi jellege által is, mely gondozottabb és tömöttebb irány mellett a kitűzött jutalomra is méltattott volna. Csiszér János sz. o. elnök Rancz János sz. o. jegyző.

— Határozatott: hogy a bíráló bizottság véleménye elfogadtatik; s mint dicséretre méltott münél a jeligés levélke fölbontatván kitünt, hogy annak szerzője nt. V i t o s Mózes kézdi-nyujtói lelkész. Egyszersmind pedig szerző felkértek, hogy művét visszavenni s azon a bíráló értelmében a kellő javításokat eszközölni, s a társulati lapnak rendelkezésére bocsátani sziveskedjék. Miután pedig az első pályatételre egy pályamunka sem érkezett be; s miután továbbá a 2-ik és 3-ik pályatételre beküldött pályamunkáknak egyike sem érdemesített a bírálóbizottság által a pályadíjra: ennek folytán mindhárom tétel újból kitűzendőnek határozatnak s pályázati határidejűl jövő 1882. jan. 1-seje állapították meg.

4. Aelnök betérjeszti az 1-ső és 2-ik sz. o. elnökségeknek a köteles munkálatokról szóló következő jelentéseit:

a) Jegyzőkönyv, felvétel mint fentebb május 26. Jelenvoltak ugyanazok. Tárgy: Takó Jánosnak: „Az emberi ész tehetsége vellás-erkölcsi nempontból“ czimű dolgozata.

Nem új, sokszor feldolgozott tárgy képezi munkájának anyagát, de szorgalmas olvasgatása eredményét a régisége és közönséges volta mellett is kor- és alkalom szerű dologról egy összefüggő egésszé szövi; szónoki emelkedettséggel és az ügy iránti lelkesültséggel, tömör és világos nyelvezettel szól munkájában a felvett tételről, mit a szakosztály dicsérelőleg emel ki, s ezek alapján ajánlva teszi át a választmányhoz további intézkedés végett.

Jegyzőkönyv. Felvétel mint fentebb május 29. Jelenvoltak ugyanazok. Tárgy: Pál István tagsági dolgozata: „Az emberi nem egységéről.“ Nem akarja bevitatni, hogy csak ugyan egy ő emberpártól származott az emberi nem, ez elöadatik a bibliában; — ennek csak lehetőségét bizonyítgatja a legtekintélyesebb tudósok állításaival. Tétele az: hogy a különböző ember fajokat egy ő törzs párta lehetséges vissza vezetni, — vagy: ezen tant lehetetlen megdönteni, míg a vele ellenkező be nem bizonyittatik. Nyelvészeti és természetrajzi szempontból veszi a dolgot; most csak a nyelvészeti részt mutatja be, mely magábanis egy befejezett egésznek képez, de el fogja készíteni a másik részt is. A vallás szempontjából dogmai szükségnek tartja tétele igazságát; dolgozatának feladata a bibliai tan védelme, azért jelen dolgozatot a szakosztály a maga illetékesége elé kívánja, minthogy a dolgozat kijelölt két része csak eszköz fennebbi célja eléréséhez. Belbecsére a szakosztály elégségesnek tartja általánosságban a választmányak átadva kiadás végett ajánlani. Dr. Tódor József sz. o. elnök. Pál István jegyző.

b) Jegyzőkönyv, feltétel mint fentebb május 26. Jelenvoltak Ugyanazok. Tárgy: Olvastatott: „Nevelészet irányszemlé“ cz. Demeter Imre köteles munkálata.

Szerző e munkájának célja megmutatni, hogy milyennek kell lenni egy néptanítónak. De e cél kivitele — a dologtermészetével meg nem egyező, távolról vett hasonlatok és gyakori többit mondó idézetek által dagályossá vált munkálatban, — felfogás egyszerűbb oktatás előadást s ennek kifezőjét a keresetlen nyelvezetet igényelte volna. Azonban az említett hiány: mellett is rendelkezik a dolgozat különösen az erős vallásos meggyőződés jellegével és gondolattal, melyek más alak mellett kifejezést nyerve dicséretre érdemesitenék a szerzőt. Jelen alakjában közlésre nem ajánlható. Kelt Károly-Fehérvártt, 1881. Május 15-én. Csiszér János II. szakoszt. elnöke. Rancz János szakoszt. jegyző.

— Határozatott: hogy mindkét szakosztály véleményes jelentése elfogadtatik, s a munkák a társulati elnökséghez, a véleményes jelentések alapján eszközözendő további intézkedés végett áttétetnek.

5. A pénztárvizsgáló állandó bizottság jelenti, hogy a pénztár megvizsgáltatván, minden rendben találtatott: a pénztár jelen állása pedig a következő:

Pénztári kimutatás 1881. ápr. 3-tól 1881. jun. 1-ig. Forgalmi bevétel 1202 frt. 52 kr. Forgalmi kiadás 415 frt. 40 kr. Pénztári állás 787 frt. 12 kr, melyből kamatozó tőke 766 frt. — Készpénzmaradék 21 frt. 12 kr. Ezen készpénzösszegben van a C s i s z é r J á n o s-féle költeményekre begyűlt 3 drb-ra 2 frt. 70 kr. — Valóságos pénzkészlet tehát 18 frt. 42 kr. A tagdíjak nagyon gyengén, ugyszólva sehogysem folynak be, míg ellenkezőleg a nyomdai hátralékok folytonosan emelkednek; mert ilyen hátralék van a „Közművelődés“ 11—22 számainak nyomtatásáért, azaz 12 szám per. 19 frt. = 228 frt.

— Határozatott: hogy miután a betérjesztett pénztári kimutatásból kitünt, hogy a hátralékok miatt alig áll forgalmi összegben annyi a társulat rendelkezésére, melyből a lap költségeit fedezhetni lehetne: pénztárnok utasittatik, hogy a hátralékosok névsorát terjeszse be, hogy a fölvilágosítás és tájékozás céljából a lap útján közzététethessék. Egyszersmind pedig a jelentés tudomásul vétetvén, pénztárnok és ellenőr a jelzett időre fölmentetnek.

6. Klüger Bernáth nyomdász betérjeszti számláját azon kéréssel, hogy a társadalmi lapnak abban jelzett számaiért járó összeget az elnökség kiutalni sziveskedjék. —

Határozatott: hogy miután a pénztárban jelenleg nincs annyi pénz, melyből a betérjesztett számla kifizethető lenne: az elnökség feljogosittatik 260 frtnyi összegnek a takarékpénztárban elhelyezett alaptőkéből való föl vételére azon meghagyással, hogy azt a bejövendő díjakból visszafótolni el ne mulassza.

7. A pénztárvizsgáló bizottság, megbízási ideje lejárván, betérjeszti lemondását.

— A választmány tekintetbe véve a bizottságnak eddig föltüntetett lelkiismeretes munkásságát Cserni Béla és Rancz János személyében őket, köszönetének kifejezése mellett, újból megválasztja.

8. A tárgysorozat kimerítve lévén, jegyzőkönyv hitelesítésére Nagy I. kanonok, Pál I. és Könczey S. vál. tagok kéretnek föl.

— **A károly-fehérvári püspöki Lyceumban** az 1880/81-ki tanév II-dik felében tartandó vizsgák sorrendje. Junius 14-én a III. és IV. évi hittanhallgatók az ágozatos hittanból. Junius 15-én az I-ső bölcs. osztály a hittan, történet és latinnyelvből. Junius 17-én az I-ső és II. évi hittanhallgatók a szentirati tanulmányokból. Junius 18-án az I-ső bölcs. osztály a mennyiségtan, természettan és németnyelvből. Junius 20-án a III. és IV. évi hittanhallgatók az erkölcsstanból. Junius 21-én az I. és II. évi hittanhallgatók az egyház történelemből. Junius 22-én az I-ső bölcs. osztály a magyar-, görögnyelv és bölcsészettől. Junius 24-én az I. és II. évi hittanhallgatók a szertartásból. Junius 25-én d. e. 9 óraker osztályozás. Junius 29-én Zárünnepély. —

— 69/188. D. a J. Kr. **A csik-somlyói róm. kath. főgymnasiunál** az 1880/81 tanév végén megtartandó nyilvános vizsgálatok rendje. A vizsgálatok délelőtt 8 óraker kezdődnek a musaeum physicumban s rajzteremben, és három tancsoportban s szakaszban a következő napokban fognak megtartani: Junius 17. VIII. osztály érettségi szóbeli vizsgálata. (Ez zártkörű). Junius 18. Magán tanulók vizsgálata. Junius 20. I. II. oszt. a hittan-, földrajzi csoportból. Junius 20. III. IV. oszt. a nyelvtani csoportból. Junius 21. V. VII. oszt. a hittan-történelmi és bölcsészeti csoportból. Junius 22. I. II. oszt. a nyelvtani, Junius 22. III. IV. oszt. a természet-, és mennyiségtani csoportból. Junius 23. V. VII. oszt. a nyelvtani csoportból. 24. III. IV. oszt. hittan- és történelmi, Junius 24. I. II. oszt. a természet- és mennyiségtani csoportból. Junius 25. V. VII. oszt. a természet- és mennyiségtani csoportból. Junius 27. I—VII. oszt. az ének-, testgyakorlat- és zenéből. Junius 2-án: Zárünnepély a következő sorozattal: 1. Igazgatói megnyitás, 2. bucsubeszéd, 3. az önképzőköri jutalmak kiosztása, 4. bizonyítványok és jutalmak kiosztása, 5. Ingeressus, ünnepélyes Te Deum és az új tagok felavatása a Mária-társulatba (ascensio). Kelt Csik-Somlyón, 1881. május 13. A tanárikar nevében a főgymn. igazgatóság.

Irodalom.

Előfizetési felhívás ezen Munkára: Naplótöredékek egy falusi lelkész hátrahagyott irataiból. Irta Gyürky Antal. Azt hiszem, hogy munkám czime eléggé jelzi annak tartalmát, nincsen tehát szükség hosszas magyarázatra. Egy nemes szívű, felkent szellemű s magasztos hivatásának élő férfiak teszem közzé iratait.

Ezen férfi. a kárpátok tövében, ott hol Gömör megye fenyvesei között a Sajó forrása ered, egy félre-eső községben élte le hosszúra nyúlt pályáját, mely ritka példái tünteti fel a hazas-felebaráti szeretetnek,

a kimagasodó erénynek, a munkaságnak, és számos közhasznú alkotásoknak. És ez teszi egyrészt munkámat érdekessé, másrészt pedig azon események, melyek a közlött napló adatai vonatkoznak.

Könyvem mindenkinek ajánlható, a ki a jó s hasznos olvasmányokban szeret szórakozást találni, de leginkább számítok a F. t. Clerus pártfogására azért, mert már 1864-ben a Renanizmusról, 1873-ban a Darwin tanai ellen irt munkáimat is szíves részvétellel fogadta. Így azon tiszteletteljes kéréssel járulok mindazokhoz, kiknek előfizetési ívem kezébe jut: legyenek kegyesek ezt körükben terjeszteni s az aláírást másoknál is lehetővé tenni.

A közel 20 ivre terjedő s diszes kiállítású munkának egy kötetben füzve ára 1 frt 20 kr. Növendékpapok részére csak 60 krajczár. Füzetenként is kapható és pedig füzetenként 30 krajzárral. A ki tehát a munka irány- és tartalmáról meg akar győződni, annak elég az első füzetet megszerezni. Az első füzet azonnal bérmentve küldetik meg a mint annak ára hozzánk beérkezik.

Az előfizetési pénzeket postautalvánnyal kérjük ezen czim alatt mielőbb megküldeni: Gyürky Antalnak Garamkövesden, post. Párkány. Minden 7 előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk. *Gyürky Antal.*

— Beküldetett: „**A mezőgazdaság elemei népiskolák számára**“ című I. füzetke. Irta Csik János, aradi közs. isk. tanító. Ára 12 kr. A 2. 3. és 4. rész gyorsan fog egymásután megjelenni. E mű az aradi gazdasági-egylet által megbíráltatván, használhatónak találtatott, mely okból kiadását elrendelte. Az I. füzet a külső gazdaságról értekezik, ismertetvén a különféle föld-és trágyanemeket a talajműveléssel. A szöveg közé gazdasági eszközök ábrái is vannak nyomtatva. — A mily égető szüksége van Magyarországnak földművelő néposztályának azon szakismeretekre, melyek gazdaságának okszerű megművelésére képesítik, ép oly kívánatos az erre célirányosan vezető népszerű munkák pártolása és a nép kezébe juttatása, miért is ezen munkát az érdekeltek figyelmébe és pártolásába ajánljuk.

— Társadalmi Reform. szabad füzetek korunk anyagi és erkölcsi bajainak orvoslására. Megjelen havonként 12—20 oldalon. — Az I. folyam 1. szám tartalma: Hogy mit akarunk mi? Rendörvilág. „Pusztulunk, veszünk!“ Bukarest rejtelméi. Utazás Laplandban (Regényes korrajz.) Szemle: nemzetközi levelezés: Madrid, Párizs, London, N.York-ban élő elvtársaktól. Tanügy. A mellékleten: Korrupció. Közgazdaság. Hirdetmények sat. Kiadó tulajdonosa és fel. szerkesztője Rónai Ferencz, f. v. k. polg. isk. tan. A társadalmi reform minden hó közepe táján jelenik meg s előfizetési díja egy tiz számból álló kötetnek bérmentes megküldésével 1 frt.

Nagy feladat megoldását tűzte ki célul ezen új vállalat, melynek valósítását a közművelődés és erkölcsiség nemzetet megváltó nagy reformjának megte-

tése érdekében, valamint önmagunk minden kitelhető módon előmozdítani igyekszünk, úgy annak más érdekes közegek által eszközözendő előbbrevitelét és segítségét szívesen üdvözöljük s ajánljuk a nagy közönség pártolásába.

A napi események köréből.

— Mélt Lönhart Ferencz segédpüspök ur Dr. Tódor József kíséretében Kalocsáról jun. 10-én haza érkezvén, jun. 12-én a káptalan, központi papság és tanárok tisztelgését fogadta. Andrásy István apát-kanonok urnak a tisztelgők nevében püspökké szenteltetése és főpásztorunk ő Nagyméltósága mellé segédpüspökké való kineveztetése alkalmából őszinte, meleg érzelmmel kifejezett üdvözlétére ő Méltósága leereszkedő kedves modorban válaszolt s kijelenté, hogy a rangfokozat, melyre most emeltetett, nem fogja megváltoztatni azon testvéries szeretetet, melylyel a káptalan tagjai, a paptársak és tanfériak iránt mindig viseltetett, s melyet a maga részére is annál inkább kér, mert csak így lesz képes a nehéz hivatalban sikerrel működtetni s a fontos feladatokat teljesíteni. A szívből jött szavakat lelkes éljenzés követte. Más nap a katonatiszti kar, a kir. törvénytörök s jó ismerősök jelentek meg tisztelgésre ő méltóságánál.

— Urnapján kedvező időjárás mellett nagy számú hívők élveztek az imádandó Oltáriszentségben jelenlévő isteni Üdvözítő boldogító áldását. A szent misét mélt. Lönhart Ferencz segédpüspök ur díszegédlettel mondotta s a körmenetet is ő vezette. Az oltárállomások dicséretére váltak a helyőrségi térparancsnokságnak s a törvénytörök elnök ily alkalmakkor tanusítani szokott valláskegyeletes eljárásának.

— Az erdélyi papnövelde növendékei közé fölvetetni kívánó ifjak nyilvános pályázási vizsgálata f. évi július hó 5-én fog megtartatni, mely határidő előtt pályázni ohajtók keresztlevéllel, iskolai és orvosi bizonyítvánnyal fölszerelt folyamodványukat a gymnasium igazgatóságok útján a püspöki hivatalhoz nyújtásuk be; maguk pedig a fönnebb említett napon reggel 8 órakor a püspöki papnöveldeben jelenjenek meg.

— Bérmlás Folyó juniushó 26-án mélt. L o n h á r t Ferencz segédpüspök ur a püspöki székhelyen a bérmlás szentséget fogja kiszolgáltatni

— Török Antal világi gondnok ur f. hó 14-én szerencsétlen látogatásával a gyulafehérvári gymnasiumot s a régi Jezsuita-féle épület ügye iránt érdekléllel kérdezősködvén, az egyik szárnynak a gymnasium részére való átengedését igen czélszerűnek tartotta. Ugyanez alkalommal a Szent-István-finövelde is meglátogatta s az ifjak komoly és udvarias magatartását azzal kívánta méltányolni, hogy a Szabó István által kiadott „Urnap körmenet“ 50 példányát osztotta ki köztök.

— Megdöböntő eset, Helybeli kir. törvénytörök járásbíró, unitárius vallású Csécs András neje június 16-án — Urnapján — magával vitte négy gyermekét a Maros partjára séta ürügye alatt. A parton néhány perczet időzve a két kisebb gyermeket karjaira vette s két nagyobbának megparancsolta, hogy őt kövessék. Az egyik fiu nem engedelmeskedett, miért is azt elhagyta s a

nagyobb leányka után indult, hogy magával vigye, de ez is — valamit sejtve — elfutott előle. Ekkor a nő hirtelen a part szélére ment s a 2—4 éves kisebb gyermekek közül előbb az egyiket, azután a másikat a Marosba dobta, végre pedig maga is utánok a vízbe ugrott s mind hárman befeulva nyomatlanul úgy eltűntek, hogy a hullákat még más nap sem találták meg. Az anya elől menekülő két nagyobb gyermeket a távolban dolgozó munkások, kik a jelenetet látva a helyszínre siettek, az atyához szállították s őt a szomorú esetről értesítettek. Az eset minden körben nagy sensációt kelt s intő példa arra, hogy az öngyilkosságok és társadalmi ziláltságok vészes betegségeinek egyedüli orvossága a szent vallás és vallási érzelmek ápolása a családi köröknek is egyik főfeladatát képezze s a családapák is gyöngéd örei legyenek az egyház által ápolat szelid erkölcsöknek s örangyalai a gyermekek vallási boldog életének.

— Köszönetnyilvánítás. Édes kötelességnek teszünk eleget, midőn a nyilvánosság terén méltóságos és föltisztelendő B e k e Antal kanonok urnak és egyháztörténelmi kedves tanárunknak szívből jövő hálaalköszönetet szavazunk ama jótékonyágáért, melylyel nekünk tanítványainak kiadott kisebb munkáiból u. m.: 1. Irányeszmék a felekezeti és közös iskolák ügyében. 2. Index manuscriptorum biblioth. Batthyán. Dioec. Transsylv. 3. Öröm- és hálaérzelmek, urnapi szt beszéd. 4. Legjobb és legállandóbb a papi hivatal. B. Gamerra Arthur erd. egyházm. áldozár első zsenge áldozata alkalmával elmondott primitiai szt beszéd, és 5. Szt. István király ünnepén a k.-fehérvári székesegyházban 1866. évben elmondott szt beszéd-ből 1-1 drbot; összesen 95 drb könyvet méltóztatott pünkösdi ajándékképen adományozni. Legyen ezen adomány a tanítványai iránti szeretet utolagos nyilvánítása az egyházi és világi tudományosság terén kitűnt s számtalan kitüntetésekkel és elismerésekkel elhalmozott — s így igénytelen dicsbeszédünkre legkevésbé vágyó-tudós férfiak; legyen ezen adomány-kapcsolatban az érettünk s a vallásosság és tudományban való előhaladásunkért küzdő és naponkint fáradozó veterán tanárnak áldásdus működéseivel — alapja és indító oka azon hő imának, mely keblünk mélyéből a mai szent napon a Szentlélek Istenhez száll.

Veni Sancte Spiritus!
Da virtutis meri um,
Da salutis extum,
Da perenne gaudium!!!

Károly-fehérvárt 1881. évi Pünköszt első napján.
A z e r d é l y e g y h á z m. I. é s II. é v e s h i t t a n h a l l g a t ó k.

— Jelentés. A „Székely-czimbalomhangok“ sajtó alá rendezése már befejeztetvén s a jelenkezett előfizetések és aláírások a kiadást mindenesetre eldöntvén, az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat azon kértést intézi a tisztelt ivtartókhoz — sziveskedjenek a netaláni gyűjtéseket mielőbb beküldeni, hogy a nyomtatandó példányok száma iránt tájékozódjék; addig is, mig az ügyfelek pártolását tartalmazó iven beérkeznek: ezen irodalmi vállalatot a társulat mindennemű tagjai és a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajálja s támogatását a jó ügy nevében reméli és kéri.

K i a d j a: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. **S z e r k e s z t ő - b i z o t t s á g.** Felelős szerkesztő: **BIRÓ BÉLA.** Szerkesztőtársak. **BALOGH IGNÁCZ, CSERNI BÉLA, CSISZÉR JÁNOS, Dr. TÓDOR JÓZSEF.**

Nyomatott a püsp. lyc. gyzarsajtóján Gyulafehérvárt. (Klúger B.-nál)